

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

ПРОГРАМА
фахового іспиту
зі шкільної педагогіки, психології та окремих методик
початкового навчання для вступників
на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший
спеціаліст»

Спеціальність 013 «Початкова освіта»
Ступінь «Бакалавр»

Вінниця 2017

Програма іспиту зі шкільної педагогіки, психології та окремих методик початкового навчання для вступників на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст».

Спеціальність 013 «Початкова освіта». Ступінь «Бакалавр».

Укладачі:

Дровозюк Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

Луцинкевич Л. А., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

Рецензент:

Руда Т.В. заступник директора коледжу з науково-методичної роботи, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

Програму розглянуто і схвалено кафедрою шкільної педагогіки, психології та окремих методик (Протокол № 7 від 15. 02. 2017).

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

_____ **К.Ф. Войцехівський**

« » _____ **2017 р.**

ПРОГРАМА

фахового іспиту зі шкільної педагогіки, психології та окремих методик початкового навчання для вступників на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»

**Спеціальність 013 «Початкова освіта»
Ступінь «Бакалавр»**

ВСТУП

Програма фахового іспиту з педагогіки, психології та окремих методик початкового навчання складена відповідно до «Правил прийому на навчання до Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу для здобуття ступеня бакалавра в 2017 році» для вступників на спеціальність 013 «Початкова освіта», ступінь «Бакалавр», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст».

Мета програми – зорієнтувати вступників на систематизацію, узагальнення та повторення набутих раніше знань, умінь та навичок для успішного складання фахового іспиту із таких навчальних дисциплін: «Шкільна педагогіка», «Психологія», «Методика навчання української мови», «Методика навчання математики», «Методика навчання природознавства», «Методика навчання російської мови», «Методика трудового навчання», «Теорія і методика фізичного виховання», «Методика музичного виховання», «Методика навчання образотворчого мистецтва».

Технологія фахового іспиту дає можливість: 1) кожному вступнику виявити свої компетентності як молодшого спеціаліста у галузі початкової освіти, 2) екзаменаційній комісії об'єктивно перевірити і зафіксувати результати у кількісних показниках, визначити рейтинг кожного вступника.

Завдання фахового іспиту складені так, щоб у першу чергу виявити рівень та якість володіння вступниками змістом перелічених навчальних дисциплін, уміннями оцінювати педагогічні, психологічні та методичні явища і факти, розуміти цілі і завдання початкової освіти, тенденцій її розвитку, напрями і шляхи формування особистості молодшого школяра.

Завдання фахового іспиту мають три рівні складності. Завдання першого рівня складності - закриті тести репродуктивно-реконструктивного характеру. У кожному білеті їх по 4. Завдання другого рівня складаються з відкритих питань, які потребують розгорнутої відповіді. Потрібно продемонструвати обізнаність з теоретичним матеріалом, понятійним апаратом, принципами, методами та формами навчання і виховання. Таких завдань у кожному білеті по 2.

Завдання третього рівня - реконструктивно-творчого характеру. Вступник має показати знання теорії та уміння творчо використовувати її на практиці. Це завдання на вміння складати план уроку, виховної бесіди на задану тему, або їх фрагмент, виконати малюнок, розробити технологічну картку для учнів з метою виготовлення певного виробу на уроці праці, скласти завдання для учнів з певної теми того чи іншого предмета, розв'язати педагогічну ситуацію. Таких завдань у кожному білеті по 3.

Оцінювання виконання завдань фахового іспиту відбуватиметься у балах за 200 - бальною шкалою.

Критерії оцінювання відповідей розроблено відповідно до п. 4, р. 8 «Правил прийому до Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу у 2017 р.».

Перед початком фахового іспиту для вступників буде проведено інструктаж:

- > уважно прочитати завдання;
- > вибрати правильну відповідь;
- > відповідь записати чітко та розбірливо;
- > роботу виконувати самостійно;
- > в процесі фахового іспиту забороняється спілкування вступників

один з одним;

- > тривалість фахового іспиту - 3 академічних години.

Таблиця 1.

Оцінка у балах за 200-бальною	Рівень знань	Традиційна оцінка	Оцінка за 12-бальною системою	Критерії оцінювання
171-200	Високий	відмінно	10-12	Повне (відмінне) виконання усіх завдань, володіння знаннями в обсязі програми і такими, що виходять за її межі, володіння науковими термінами та категоріями з дисциплін, з яких проводиться випробування, уміння творчо застосовувати знання, уміння та навички на практиці, оцінювати, аналізувати та узагальнювати навчальний матеріал, педагогічні явища, висловлювати власну думку та обґрунтовувати її, демонструвати обізнаність з фаховою літературою.
141-170	Достатній	добре	7-9	Правильне виконання переважної більшості завдань. Володіння знаннями в обсязі програми з дисциплін, з яких проводиться тестування, науковою термінологією, знання фахової літератури, уміння використовувати знання на практиці, виконання практичних завдань з несуттєвими помилками.
100 -140	Середній	задовільно	4-6	Правильно виконання більше половини завдань. Володіння навчальним матеріалом переважно, на репродуктивному рівні. Недостатнє володіння науковою термінологією. Виконання практичного завдання без його теоретичного обґрунтування.
1-99	Початковий	незадовільно	1-3	Більшість завдань виконано неправильно. Абітурієнт не володіє необхідними знаннями. Практичні завдання виконано з помилками. Невміння чітко і логічно обґрунтувати свої дії. Відсутня опора на теоретичні положення.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕДАГОГІКА

Модуль I. Загальні основи педагогіки

1. Предмет педагогіки.

Предмет педагогіки. Функції педагогіки, її завдання. Основні педагогічні поняття: виховання, освіта, навчання, самоосвіта, самовиховання. Складові частини педагогіки. Народна педагогіка. Взаємозв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук.

2. Методи науково-педагогічних досліджень.

Групи методів науково-педагогічних досліджень, їх суть. Етапи педагогічного дослідження.

3. Мета виховання

Сутність мети виховання. Мета і завдання виховання. Сучасне формулювання мети виховання в Україні. Напрями виховання в початковій школі.

Модуль II. Дидактика.

1. Предмет і основні поняття дидактики.

Дидактика - теорія освіти і навчання. Предмет дидактики. Основні поняття дидактики: освіта, навчання, самоосвіта, принципи навчання, методи, засоби і форми організації навчання. Завдання дидактики в умовах національної школи.

2. Процес навчання. Етапи засвоєння знань учнями.

Двосторонній характер процесу навчання. Функції процесу навчання. Позитивні мотиви школярів, діалектика їх співвідношення у навчальному процесі. Етапи засвоєння знань. Рівні засвоєння знань.

3. Принципи навчання.

Поняття про закономірності і принципи навчання. Основні принципи навчання: наочності, науковості, доступності і свідомості, систематичності навчання, міцності знань, умінь, навичок учнів, врахування їх вікових та індивідуальних особливостей у навчанні, виховуючого характеру навчання. Взаємозв'язок принципів навчання.

4. Зміст освіти

Поняття про зміст освіти, його складові частини. Основні принципи відбору змісту освіти. Поняття про навчальні предмети, їх особливості у початковій школі. Навчальні плани, їх види. Поняття про навчальні програми. Вимоги до них, структура. Поняття про підручник, навчальний посібник. Види підручників та навчальних посібників, вимоги до них.

5. Форми організації навчання

Поняття про організаційні форми навчання. Урок як основна форма організації навчальної діяльності у сучасній школі. Вимоги до уроку. Поняття про структуру уроку, його елементи. Інші форми організації навчання, їх

класифікація. Підготовка вчителя до уроку. Особливості організації навчальних занять з шестирічними дітьми.

6. Контроль за навчальною діяльністю учнів

Функції перевірки та оцінки знань, умінь, навичок учнів. Педагогічні вимоги до перевірки знань, умінь, навичок учнів. Види, форми, методи перевірки знань. Критерії якості знань, умінь та навичок учнів.

Модуль III. Теорія виховання

1. Суть процесу виховання

Характеристика процесу виховання. Його функції. Закономірності та принципи процесу виховання. Основні принципи виховання, їх суть. Принципи: цілеспрямованості виховання, зв'язку виховання з працею, активною діяльністю, гуманного ставлення до особистості, поваги до особистості у поєднанні зі справедливою вимогливістю до неї, всебічності розвитку, врахування вікових та індивідуальних особливостей, самодіяльності, творчості, культуровідповідності, єдності виховних впливів .

2. Методи і форми виховання

Поняття про методи, прийоми, засоби і форми виховання. Класифікація методів виховання.

Характеристика окремих методів виховання. Методи формування свідомості: переконування, бесіда, розповідь, приклад.

Методи організації діяльності і формування суспільної поведінки: вимога, вправа привчання, гра, виховуюча ситуація та ін. Методи стимулювання діяльності і поведінки: змагання, заохочення, покарання та ін. Методи самовиховання: самоаналіз, самооцінка, самоконтроль, самозобов'язання. Класифікація форм виховної роботи та їх характеристика.

3. Виховання особистості в колективі

Поняття про колектив, його ознаки, функції, структура. Стадії формування колективу. Шляхи формування колективу. Умови позитивного впливу колективу на особистість. Особливості формування колективу молодших школярів. Роль вихователя у формуванні учнівського колективу молодших школярів.

4. Розумове виховання школярів.

Розумове виховання як складова виховання. Завдання розумового виховання. Шляхи розумового виховання. Поняття про світогляд. Шляхи формування наукового світогляду молодших школярів.

5. Моральне виховання

Поняття про мораль. Структура моралі. Моральне виховання як складова виховання. Завдання морального виховання. Зміст морального виховання молодших школярів. Формування моральних понять, звичок та моральної поведінки молодших школярів. Форми та методи морального виховання молодших школярів.

6. Трудове виховання.

Завдання трудового виховання. Система трудового виховання в українській школі: трудове навчання, види дитячої праці. Форми та методи трудового виховання молодших школярів.

7. Естетичне виховання.

Поняття про естетичне виховання, естетичну культуру. Завдання естетичного виховання. Засоби естетичного виховання: мистецтво, праця, природа, література, ремесла, дитяча творчість. Шляхи естетичного виховання в початковій школі.

8. Фізичне виховання.

Фізичне виховання та його мета і завдання. Засоби фізичного виховання. Система фізичного виховання школярів, її основні елементи.

9. Вчитель - класний керівник.

Вчитель, його роль та функції у суспільстві. Поняття про професіограму вчителя. Складові педагогічної майстерності вчителя. Основні завдання і функції вчителя-вихователя, класного керівника. Особливості роботи вчителя початкових класів - класовода.

10. Виховання дітей у сім'ї.

Виховні функції сім'ї. Роль сім'ї у різнобічному розвитку особистості дитини. Умови успішності сімейного виховання. Форми співпраці сім'ї і школи.

Модуль IV. Школознавство.

1. Система освіти в Україні

Поняття про систему освіти. Принципи побудови системи освіти в Україні. Структура і основні компоненти системи освіти. Альтернативні школи в Україні. Нові типи навчальних закладів.

2. Управління освітою і школою.

Поняття про управління освітою і школою. Основні принципи управління освітою в Україні. Центральні та місцеві органи управління освітою. Внутрішкільне управління та контроль, їх функції.

ПСИХОЛОГІЯ

Модуль 1. Вступ до психології

1. Предмет психології, її завдання і методи досліджень.

Поняття про психіку. Психологія як наука. Галузі психології. Вища нервова діяльність - фізіологічна основа психіки. Значення психології для навчання та виховання. Методи психологічних досліджень.

Модуль 2. Діяльність

2. Свідомість.

Свідомість як вища форма відображення об'єктивної дійсності. Роль мови. Структура свідомості. Єдність свідомого і несвідомого у психіці людини.

3. Увага.

Поняття про увагу, її значення. Види уваги. Властивості уваги. Неуважність, її види, боротьба з нею. Особливості уваги молодших школярів.

4. Діяльність

Поняття про діяльність. Структура діяльності. Види навичок, етапи та умови їх формування. Класифікація звичок, умови їх формування. Види діяльності.

5. Спілкування

Спілкування як особливий вид діяльності. Функції спілкування. Засоби спілкування. Бар'єри у спілкуванні. Умови, що сприяють встановленню контакту між співрозмовниками.

Модуль 3. Властивості особистості

6. Особистість

Поняття про особистість. Аналіз факторів, що впливають на процес формування особистості. Структура особистості.

7. Темперамент

Поняття про темперамент. Види темпераментів і типи нервової системи. Психологічна характеристика темпераментів. Врахування типів темпераментів у навчально-виховній роботі.

8. Характер

Поняття про характер. Закономірності формування рис характеру. Класифікація рис характеру. Національні риси характеру.

9. Здібності

Поняття про здібності. Природа здібностей. Умови розвитку здібностей. Види здібностей.

Модуль 4. Емоційно - вольові психічні процеси

10. Емоції та почуття

Поняття про емоції і почуття, їх значення. Форми прояву емоцій і почуттів. Види почуттів. Розвиток почуттів і емоцій у дітей.

11. Воля

Поняття про волю, її значення. Аналіз вольової дії. Вольові якості особистості. Розвиток і виховання волі у дітей.

Модуль 5. Пізнавальні психічні процеси

12. Відчуття

Поняття про відчуття. Аналізатори як органи відчуттів. Види відчуттів. Властивості відчуттів.

13. Сприймання

Поняття про сприймання. Властивості сприймання. Види приймання. Особливості сприймання молодших школярів. Розвиток сприймання і спостережливості у дітей.

14. Пам'ять

Поняття про пам'ять, значення пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Умови успішного запам'ятовування, збереження, відтворення інформації. Особливості пам'яті молодших школярів.

15. Мислення

Поняття про мислення. Фізіологічна основа мислення. Мислительні операції, форми і види мислення. Індивідуальні особливості мислительної діяльності. Особливості мислення молодших школярів.

16. Уява

Поняття про уяву. Види уяви. Шляхи створення образів уяви. Особливості уяви молодших школярів та засоби її розвитку.

Модуль 6. Вікова психологія

17. Вступ до вікової психології

Закони, закономірності та особливості психічного розвитку. Вікова періодизація

18. Основні напрями розвитку дитини від народження до 3 років

Особливості фізичного розвитку і нервової системи немовлят та дітей раннього віку. Характеристика соціальної позиції. Аналіз провідних видів діяльності. Новоутворення у пізнавальній та особистісній сферах

19. Основні напрями психічного розвитку у дошкільному віці

Особливості фізичного розвитку і нервової системи дошкільнят. Характеристика соціальної позиції. Аналіз провідної діяльності. Новоутворення у пізнавальній та особистісній сфері. Критерії визначення психологічної готовності дитини до школи.

20. Психологічні особливості молодших школярів.

Особливості фізичного розвитку і нервової системи у дітей молодшого шкільного віку. Соціальна позиція розвитку. Характеристика різних видів діяльності.

21. Психологічні особливості підлітків і старших школярів.

Характеристика особливостей фізичного розвитку та соціальної позиції підлітків і старших школярів. Провідна діяльність, особливості навчання. Характеристика пізнавальних психічних процесів.

Формування особистості у підлітковому та старшому шкільному віці.

Модуль 7. Педагогічна психологія

22. Основи психології навчання

Структура учіння. Мотиви учіння їх динаміка і формування. Диференційований підхід до учнів і розвиток здібностей. Психологічні шляхи попередження стійкої неуспішності.

23. Основи психології виховання

Завдання психології виховання. Психологічне обґрунтування методів і форм виховного впливу.

Психологічні основи індивідуального підходу у вихованні. Негативні форми поведінки, їх попередження і подолання.

24. Основи психології учителя

Педагогічні здібності, їх структура. Формування і розвиток педагогічних здібностей.

Вплив особистості вчителя на формування особистості учнів.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Модуль 1. Методика викладання української мови як галузь педагогічної науки

1. Методика української мови в початкових класах як окрема навчальна дисципліна.

Предмет і завдання курсу. Зв'язок методики викладання української мови в початкових класах з іншими науками. Наукові основи побудови курсу методики викладання української мови в початкових класах.

2. Джерела вивчення курсу методики викладання української мови в початкових класах.

Основна література, її структурні компоненти, відомості про авторів, цільове призначення. Діючі підручники для початкової школи (назва, відомості про авторів, видавництво, рік видання).

Модуль 2. Методика навчання грамоти

1. Добукварний період

Наукові основи методики навчання грамоти. Принципи побудови підручників з навчання грамоти.

Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти, розроблений К. Д. Ушинським.

Характеристика сучасного звуково аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Основні періоди та етапи навчання грамоти за звуковим аналітико-синтетичним методом. Особливості добукварного періоду навчання грамоти, його основні завдання. Розвиток усного мовлення — провідний принцип добукварного періоду навчання грамоти.

Наукове пояснення фішок для побудови звукових і складових моделей слів.

Зміст, структура і методика уроків мови в добукварний період навчання грамоти.

2. Букварний період

Три етапи букварного періоду навчання грамоти. Завдання кожного з них. Види аналітико-синтетичних вправ на кожному етапі букварного періоду, методика їхнього проведення.

Види словникових та словниково-логічних вправ, методика їхнього проведення. Методика роботи над реченням і зв'язним текстом у період навчання

грамоти. Методика формування навичок безвідривного письма слів. Прийоми

вироблення ритмічного письма. Структура і методика уроків читання в букварний період. Структура і методика уроків письма в букварний період.

3. Післябукварний період

Післябукварний період навчання грамоти. Основні його завдання. Особливості уроків читання в післябукварний період. Удосконалення

орфографічної уважності першокласників у післябукварний період навчання грамоти.

Модуль 3. Методика розвитку мовлення

1. Програмні вимоги до розвитку зв'язного мовлення молодших школярів.

3 історії методів розвитку зв'язного мовлення. Основні напрями розвитку мовлення в початковій школі. Усне й писемне мовлення, їхні спільні та відмінні риси.

2. Перекази

Психолінгвістика як основа методики розвитку зв'язного мовлення. Загальне поняття про зв'язне мовлення.

Одиниці зв'язного мовлення в умовах школи: оповідання, казка, доповідь, розгорнута усна відповідь, переказ, твір.

Види вправ на вироблення вміння оперувати зв'язним мовленням: розгорнута відповідь за алгоритмом запитань; ведення систематичних записів, спостережень у щоденниках природи і погоди; розповідь на задану тему: усна передача змісту художнього тексту і викладі матеріалу в письмовій формі; складання усних творів різних типів, повний і частковий запис їх у зошити; запис відгуків на прочитані книжки, спектаклі, кінофільми; написання ділових паперів, оголошень, телеграм; усне словесне малювання, уявна екранізація художніх оповідань.

Переказ — складова частина розвитку зв'язного мовлення молодших школярів. Класифікація переказів.

Методика поетапної підготовки до усного та письмового переказу. Ефективні засоби підготовки до написання переказу.

3. Твори

Твір — складова система розвитку мовлення. Класифікація творів. Методика роботи над побудовою твору. Методика підготовки учнів до написання твору. Пам'ятка учням для успішного написання твору. Методика аналізу учнівських творів. Пам'ятка вчителю для оцінювання твору. Мовні помилки та шляхи їхнього подолання.

Модуль 4. Методика роботи над елементами лексикології

Лінгводидактичні основи формування україномовної особистості молодшого школяра.

Система роботи над синонімами, антонімами, омонімами, багатозначними словами. Види вправ для усвідомлення та методика їхнього проведення.

Методика підготовки учнів до усвідомлення походження різних груп лексики. Види етимологічних вправ, їхнє значення, дидактичне спрямування, методика проведення.

Методика організації та проведення уроків, спрямованих на розвиток монологічного та діалогічного мовлення дітей.

Модуль 5. Методика роботи над словосполученням, реченням, текстом

Словосполучення як лексико-граматична єдність у реченні. Речення як основна мовленнєва одиниця, складова зв'язного тексту. Синтаксичні вправи в системі роботи з розвитку мовлення учнів. Прийоми реалізації сформованих умінь у практичній діяльності учнів. Стилiстичні помилки у побудові речень, шляхи їхнього подолання. Текст. Структура тексту. Методика підготовки учнів до написання розповідей, описів, міркувань.

Прийоми формування стилістичних умінь і навичок у практичній мовленнєвій діяльності молодших школярів.

Модуль 6. Методика класного та позакласного читання

Виховне, освітньо-пізнавальне та розвивальне значення читання в початкових класах.

Основні етапи процесу роботи над літературними жанрами за лінійно-концентричним принципом програми. Спільні та відмінні підходи в методиці опрацювання прозових літературних творів у початковій школі. Методика опрацювання віршів та байок.

Спільні та відмінні підходи в методиці опрацювання науково-популярних статей і нарисів.

5. Методика проведення узагальнюючих уроків читання

Завдання уроків узагальнення знань. Підготовка до узагальнюючого уроку і його проведення. Використання малих фольклорних жанрів на узагальнюючих уроках

читання. Оптимальне поєднання прийомів роботи на удосконалення вміння учнів узагальнювати, доводити, підтверджувати, порівнювати, бачити спільне у різних літературних жанрах на одну й ту саму тему.

6. Методика позакласного читання

Позакласне читання як різновид предмета читання. Система навчання самостійному читанню. Форми керівництва позакласним читанням. Місце бібліотечних уроків у позакласному читанні. Методика використання матеріалів позакласного читання на уроках читання в класі.

Модуль 7. Методика вивчення фонетико-графічного та морфологічного матеріалу

7. Значення і завдання вивчення фонетико-графічного та морфологічного матеріалу

Лінгвістична основа методики навчання молодших школярів рідної мови з урахуванням взаємозв'язку всіх її аспектів.

Сучасні методи та прийоми вивчення мови в початкових класах. Проблемний підхід до вивчення мови у початкових класах. Сучасні вимоги до уроків мови.

8. Вивчення елементів фонетики у тісному зв'язку з орфоєпією та графікою

Обсяг знань з фонетики та графіки для першокласників у період навчання грамоти. Методика повторення, поглиблення, узагальнення й систематизації фонетичних знань.

Методика формування орфоепічних навичок на основі знань з фонетики і графіки. Роль фонетичного розбору у формуванні орфографічних навичок, орфографічної уважності учнів. Структура і методика уроку вивчення фонетичного матеріалу.

9. Методика вивчення морфемної будови слова

Значення і завдання роботи над морфемною будовою слова. Методика розкриття понять: споріднені слова, основа слова, закінчення, корінь, префікс, суфікс, спільнокореневі слова.

Методика морфемного розбору слів, зв'язок його зі звуко-буквеним, орфографічним і словотворчим аналізом.

10. Методика вивчення елементів граматики

Суть граматичних понять і методичні умови, що забезпечують їхнє засвоєння. Граматичні вправи, їхнє значення у засвоєнні граматичних знань і виробленні граматичних умінь. Методика вивчення частин мови на основі зв'язного тексту. Система роботи над основними частинами мови (іменник, прикметник, дієслово).

Методика ознайомлення учнів із займенниками, прислівниками, прийменниками, числівниками, сполучниками. Методика повного й часткового морфологічного розбору.

Система роботи над елементами синтаксису й пунктуації. Методика розкриття синтаксичних понять.

Методика роботи над реченням і словосполученням з розвитком контекстного мовлення. Методика синтаксичного й пунктуаційного розбору у початкових класах.

Методика вироблення в учнів елементарних пунктуаційних навичок у поєднанні з виразністю мовлення.

11. Методика вивчення орфографії

Соціальне значення оволодіння орфографією рідної мови. З історії розвитку методики навчання орфографії. Аналіз лінгвістичної природи орфограм. Опора методики навчання орфографії на принципи українського правопису. Дидактичні умови успішного засвоєння орфографії. Види орфографічних вправ, їхнє значення у формуванні правописних навичок школярів.

Навчальні диктанти як важливий засіб формування в учнів грамотного письма. Основні типи орфографічних помилок учнів на різних етапах навчання. Причини помилок, способи їхнього попередження.

Диференційовані завдання як засіб розвитку навчально-пізнавальної активності учнів. Методика формування умінь літературної вимови як найважливішого засобу забезпечення орфографічної навички.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

Модуль 1. Становление и развитие методики изучения русского языка.

Становление методики преподавания русского языка в начальной школе Украины. Связь методики преподавания русского языка с другими науками. Актуальные проблемы методики на современном этапе. Русский язык как учебный предмет. Задачи методики преподавания русского языка.

Модуль 2. Формирование навыков устной речи.

Требования к речевой компетентности учащихся. Особенности уроков устного практического курса. Цели и задачи уроков устного практического курса. Методика проведения уроков устного практического курса. Организация аудирования на уроках устного практического курса. Формирование навыков говорения на уроках устного практического курса.

Модуль 3. Начальное обучение чтению и письму.

Особенности уроков начального обучения чтению и письму. Методика чтения и написания слов с буквами, которые не различаются в русской и украинской графике. Приемы работы над правильностью чтения. Развитие навыков чтения и работы с книгой. Приемы формирования навыков правильного и беглого чтения. Развитие навыков выразительного чтения. Драматизация при чтении текстов.

Интегрированные уроки. Их цели, структура и содержание. Использование наглядных пособий и технических средств на уроке. Критерии и нормы оценивания навыков чтения.

Подготовительная работа к чтению текста. Цели, содержание и методика его проведения. Элементы словарной работы. Особенности структуры и содержания уроков по развитию связной речи.

Модуль 4. Формирование знаний о русском языке в начальной школе.

Методика реализации языковой линии программы при обучении русскому языку. Государственные требования к уровню общеобразовательной подготовки учащихся 1-4 классов по русскому языку. Изучение элементов синтаксиса. Формирование комплекса фонетикографических умений и навыков младших школьников. Усвоение лексики русского языка в начальных классах. Методика изучения состава слов. Система изучения морфемного состава. Формирование навыков правописания. Составление типологии словарно-логических упражнений. Основные типы заданий по усвоению лексики. Алгоритм решения орфографических задач. Активизация познавательной деятельности учеников на уроке. Организация внеурочной работы по русскому языку. Формы и виды внеклассной работы по русскому языку.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Модуль I. Методика початкового курсу математики як педагогічна наука

1. Предмет методики навчання математики

Предмет методики його цілі. Зміст, методи і засоби методики навчання математики. Зв'язок методики навчання математики з іншими науками: логікою, математикою, філологією, педагогічною і віковою психологією. Методика як педагогічна наука: зв'язок з дидактикою і теорією виховання. Методи наукових досліджень у методиці навчання математики.

2. Методи навчання математики в початкових класах

Загальна характеристика методів навчання математики. Залежність вибору методів навчання від цілей, особливостей змісту навчального матеріалу засобів і організаційних форм навчання, вікових особливостей учнів. Використання ігор в навчанні.

3. Організація навчання математики в початкових класах

Планування навчального процесу з математики (навчальний план, календарний план). Урок математики і вимоги до нього. Особливості уроків математики в початкових класах. Особливості уроків в залежності від основної дидактичної мети. Специфіка уроку математики з дітьми шестилітнього віку.

Підготовка вчителя до уроку. Гра на уроках математики. Організація усних вправ на уроці математики. Перевірка і оцінка навчальних досягнень учнів. Вимоги до ведення зошитів, щоденників. Домашня робота учнів з математики, її мета, зміст. Перевірка домашньої роботи. Позакласна робота з математики.

4. Засоби навчання математики

Навчально-методичні посібники для вчителя і учнів, їх зміст, призначення і особливості використання.

Зміст, побудова і оформлення підручників математики для початкової школи. Зошити з друкованою основою і їх застосування. Індивідуальні і демонстраційні наочні посібники. Технічні засоби навчання математики.

Модуль II. Зміст і побудова початкового курсу математики

Зміст курсу: властивості предметів і геометричні фігури (дочисловий період), арифметика цілих невід'ємних чисел, величини, елементи алгебри і геометрії, дробі. Текстові задачі в початковому курсі математики.

Побудова початкового курсу математики. Взаємозв'язок арифметичного, алгебраїчного і геометричного матеріалу.

Математична підготовка дошкільників, наступність в навчанні математики між 1 - 4 і 5 - 6 класами.

Практична спрямованість початкового курсу математики.

Модуль III. Окремі питання методики навчання математики в початкових класах школи

1. Методика вивчення математики в дочисловий період

Основні завдання і зміст дочислового періоду. Методика навчання виділенню предметів, що мають вказану властивість, порівняння предметів по їх взаємному розміщенню, за розмірами. Навчання порівнянню груп предметів через складання пар. Формування уявлень про окремі геометричні фігури.

Організація діяльності учнів в дочисловий період.

2. Методика вивчення нумерації цілих невід'ємних чисел

Ознайомлення учнів з назвою, послідовністю і позначенням чисел в межах першого десятка. Навчання лічбі предметів.

Ознайомлення учнів з кількісним і порядковим значеннями числа, з використанням числа при вимірюванні величин.

Навчання запису чисел. Навчання порівнянню чисел. Особливості ознайомлення учнів з числом і цифрою «нуль». Розвиток уявлень учнів про число в ході вивчення дій над числами.

Методика вивчення нумерації чисел по концентрах.

3. Методика вивчення арифметичних дій

Ознайомлення з додаванням, відніманням, множенням і діленням. Вивчення властивостей арифметичних дій, зв'язку між результатами і компонентами арифметичних дій. Перевірка правильності арифметичних дій.

Формування обчислювальних навичок по концентрах. Вивчення таблиць додавання і множення і відповідних випадків віднімання і ділення.

Навчання навичкам усних обчислень. Формування навичок письмового додавання, віднімання, множення і ділення.

4. Формування початкових уявлень про дроби

Формування в учнів наочних уявлень про дроби і порівняння дробів. Навчання розв'язуванню задач на знаходження однієї чи кількох частин числа і знаходження числа за однією його частиною.

5. Методика навчання розв'язуванню текстових задач

Функції текстових задач в початковому навчанні математики. Методика використання текстових задач для формування понять про арифметичні дії та їх властивості, про відношення "менше на", "більше на", "менше в", "більше в", про залежність між величинами.

Навчання учнів загальним прийомом розв'язування текстових задач.

Прості текстові задачі і методика навчання їх розв'язуванню. Навчання розв'язуванню складених задач.

6. Методика вивчення величин

Величини, що вивчаються в курсі математики 1-4 класів.

Методика вивчення довжини і формування навичок вимірювання. Ознайомлення з одиницями довжини і їх співвідношенням. Розв'язування задач на знаходження периметра прямокутника.

Методика вивчення площі геометричних фігур і формування навичок вимірювання площі. Ознайомлення з одиницями площі.

Методика формування уявлень про масу і місткість, вивчення одиниць маси та їх співвідношень.

Ознайомлення учнів з одиницями часу і їх співвідношенням. Навчання розв'язуванню задач на знаходження тривалості подій і ін.

Навчання учнів дій над значеннями величин. Методика ознайомлення учнів з прикладами залежності між величинами (швидкість, час, відстань; ціна, кількість вартість) Використання цих залежностей при розв'язуванні текстових задач.

7. Методика вивчення алгебраїчного матеріалу

Простіші випадки використання буквеної символіки. Методика вивчення числових виразів і виразів зі змінною (буквою). Методика вивчення числових рівностей і нерівностей. Методика вивчення рівнянь. Застосування рівнянь при вивченні зв'язку між додаванням і відніманням, множенням і діленням, при розв'язуванні задач.

8. Методика вивчення геометричного матеріалу

Методика ознайомленнями школярів з геометричними фігурами, їх простішими властивостями, позначенням фігур. Навчання учнів простішим Навчання учнів простішим геометричним побудовам. Використання задач на розпізнавання фігур, поділ фігур на частини і складання фігур із заданих частин при вивченні геометричного матеріалу.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Модуль 1. Завдання методики викладання природознавства

Предмет і завдання курсу «Методика викладання природознавства». Методологічні основи методики викладання природознавства, її зв'язок з іншими науками. Методи дослідження в галузі методики викладання природознавства.

Становлення і розвиток природознавства. Розвиток природознавства та методики викладання в Україні. Світові надбання у методиці викладання природознавства.

Модуль 2. Планування та структурування змісту курсу «Природознавство»

Планування та структурування змісту курсу «Природознавство». Особливості змістовного забезпечення галузі «Людина і світ». Принципи відбору змісту і побудови шкільного курсу природознавства. Завдання і зміст освітньої галузі «Людина і світ».

Модуль 3. Методи та прийоми навчання природознавства

Методи та прийоми навчання. Класифікація методів та прийомів навчання природознавству. Характеристика основних методів та прийомів навчання природознавству.

Розповідь. Загальні вимоги до розповіді. Види розповіді за рівнем пізнавальної самостійності, їх суть і структура, критерії вибору, дидактичні цілі використання.

Бесіда на уроках природознавства. Види бесід. Вимоги до постановки запитань при проведенні бесіди. Особливості методики проведення бесід з учнями молодшого шкільного віку.

Дослід як метод пізнання природи. Місце дослідів у навчальному процесі. Демонстраційні та лабораторні досліді. Методичні вимоги до проведення дослідів та практичних робіт.

Спостереження - провідний метод вивчення природи в початкових класах. Організація спостережень за неживою та живою природою. Вибір оптимальних методів навчання. Дидактична гра.

Елементи народознавства в змісті природознавства початкової школи.

Модуль 4. Формування і розвиток природничих уявлень і понять

Формування та розвиток природничих понять в процесі навчання.

Характеристика природознавчих понять. Методика формування і розвитку понять.

Модуль 5. Форми організації навчального процесу з природознавства

Основні організаційні форми навчального процесу з природознавства: урок, позаурочна та позакласна навчальна робота.

Урок природознавства. Загальні вимоги до уроку природознавства. Його структура. Основні типи уроків з природознавства.

Комбінований урок. Макроструктура уроку, її варіативність. Методика підготовки і проведення уроку. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.

Предметний урок. Особливості структури його предметного змісту. Дидактична макроструктура уроку, її варіативність. Закономірності в методиці підготовки і проведення макроетапів предметного уроку.

Урок-екскурсія. Його значення в процесі навчання природознавству. Загальні вимоги до підготовки уроку-екскурсії. Класифікація уроків-екскурсій: вступні, поточні, підсумкові. Дидактична макроструктура кожного виду уроку-екскурсії. Особливості методики їх підготовки і проведення.

Узагальнюючий урок, його значення на різних рівнях процесу навчання природознавству. Предметний зміст, макроструктура. Особливості методики підготовки і проведення.

Повторення та перевірка знань. Форми та методи контролю знань. Види перевірки. Оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Критерії та норми оцінок.

Модуль 6. Засоби наочності і навчальні посібники з природознавства

Поняття про засоби навчання природознавству, їх види. Дидактичні вимоги до засобів навчання. Класифікація засобів наочності з природознавства для початкової школи. Дидактичні цілі та загальні вимоги до методики використання засобів наочності в процесі навчання природознавству.

Натуральні засоби наочності. Особливості їх використання їх на уроках.

Образотворчі засоби наочності Методика роботи з ними.

Аудіовізуальні засоби наочності. Значення та методика використання аудіовізуальних засобів наочності.

Наочні посібники. Дидактичні вимоги до них. Методика роботи з різними видами наочних посібників. Підручники і зошити з природознавства, їх структура, роль в навчальному процесі. Методика роботи з підручниками на уроці природознавства. План та карта як учбові посібники. Методика роботи з планом і картою на уроках природознавства.

Модуль 7. Матеріальна база курсу природознавства початкової школи

Кабінет природознавства в початковій школі. Його структура, обладнання. Використання кабінету в процесі навчання природознавства. Краєзнавчий куточок. Дидактичні вимоги до його змісту й оформлення..

Куточок живої природи та використання його об'єктів у навчальному процесі. Дидактичні умови до його організації і обладнання. Добір об'єктів для куточка та умови їх утримання. Догляд за ними. Навчально-дослідна ділянка.

Географічний майданчик. Обладнання майданчика для початкових класів. Освітні, розвивальні, виховні цілі, зміст, методи, форми організації діяльності (індивідуальна, групова, фронтальна) молодших школярів у куточку живої природи, на географічному майданчику. Позакласна робота та її навчально-виховне значення. Методика проведення позакласних заходів.

Модуль 8. Особливості викладання природознавства в малокомплектній школі

Структура і побудова уроків природознавства у малокомплектній школі. Реалізація індивідуального та диференційованого підходу до вивчення природознавства у малокомплектній школі.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Модуль 1. Теорія і методика фізичного виховання як наукова та навчальна дисципліна

Теорія фізичного виховання, її предмет, місце в системі наукових знань. Джерела виникнення і розвитку теорії і методики фізичного виховання. Вихідні поняття теорії і методики фізичного виховання.

1. Мета і основні завдання фізичного виховання

Мета фізичного виховання школярів. Основні завдання фізичного виховання школярів: освітні, виховні. Основні напрями конкретизації завдань у фізичному вихованні

2. Засоби фізичного виховання

Фізичні вправи як основний засіб фізичного виховання. Техніка фізичних вправ. Характеристики рухів. Спортивна техніка. Класифікація фізичних вправ. Природні сили і гігієнічні фактори як засоби фізичного виховання.

3. Принципи фізичного виховання

Принципи побудови процесу фізичного виховання, їх суть; вимоги до реалізації.

4. Методи фізичного виховання

Класифікація методів фізичного виховання. Практичні методи, їх групи. Методичні прийоми вправління. Метод використання слова. Метод демонстрації. Засоби навчання. Загальні вимоги до вибору та використання методів фізичного виховання.

5. Основи методики вдосконалення фізичних якостей

Загальна характеристика фізичних якостей, мета та методика їх удосконалення. Основи методики розвитку сили. Основи методики розвитку пружкості. Основи методики використання витривалості. Основи методики розвитку гнучкості. Основи методики вдосконалення спритності.

6. Форми фізичного виховання

Урок як основна форма фізичного виховання школярів. Методика уроку фізичної культури. Форми побудови занять фізичними вправами. Планування і контроль роботи з фізичного виховання школярів.

МЕТОДИКА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Модуль I. Загальні питання методики трудового навчання в початкових класах

1. Завдання трудового навчання і виховання у початковій школі

Предмет навчальної дисципліни "Методика трудового навчання" та її методологічні основи. Сучасні концепції трудового навчання молодших школярів. Вимоги до вчителя праці початкової школи.

2. Психолого-педагогічні основи трудового навчання молодших школярів

Трудове навчання як засіб формування творчо активної особистості дитини. Розвиток, виховання і навчання - єдиний педагогічний процес. Розвиваючий характер трудового навчання в початкових класах. Фізичний і розумовий розвиток в процесі трудової політехнічної підготовки учнів.

Моральне, трудове і естетичне виховання. Виховання охайності, дисциплінованості, колективізму, відповідальності. Критичне ставлення до результатів своєї праці.

Психолого-фізіологічні основи формування трудових дій, умінь і навичок.

Психологія і фізіологія дитячої праці.

3. Зміст трудового навчання в початкових класах

Аналіз програми трудового навчання в початкових класах. Принципи, що визначають зміст трудового навчання в початкових класах. Структура програми. Формування в учнів політехнічних знань про, технології одержання і обробки паперу, картону, волокнистих матеріалів, металів, пластмас тощо. Формування елементарних прийомів роботи з використанням інструментів і пристроїв для обробки різних матеріалів. Формування політехнічних умінь виконувати роботу за зразком, рисунком, ескізом, кресленням. Зміст програми «Художня праця» в початкових класах.

Зміст сільськогосподарської праці. Вимоги до знань і умінь учнів з трудового навчання в початкових класах.

4. Обладнання трудового навчання в початкових класах

Мотиви створення робочої кімнати для уроків трудового навчання в початкових класах. Санаторно-гігієнічні вимоги до робочої кімнати: кольорове оформлення стін, підлоги, меблів; освітлення, провітрювання, температурний режим. Озеленення робочої кімнати.

Обладнання робочого місця вчителя. Обладнання робочого місця учня. Ергономічні вимоги до робочих місць учнів.

Організація робочих місць учнів при роботі з різними матеріалами, виконанні комплексних робіт, технічного моделювання.

Розміщення в робочій кімнаті класної дошки, екрану санітарного куточка, шаф, стелажів, стендів. Розміщення технічних засобів навчання. Зберігання матеріалів та виробів.

Технічні засоби навчання та наочно-методичне забезпечення уроків трудового навчання в початкових класах.

5. Методи навчально-виховної роботи з трудового навчання учнів початкових класів.

Поняття про методи і прийоми навчання. Особливості методів трудового навчання з формування у молодших школярів політехнічних знань та умінь. Класифікація методів трудового навчання за джерелами інформації та видами діяльності учнів. Характеристика методів трудового навчання за джерелами інформації. Словесні методи навчання. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання.

Характеристика методів трудового навчання за видами діяльності учнів: репродуктивні, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі.

Інструктаж - як сукупність методів навчання. Види інструктажу: фронтальний, ланковий, індивідуальний; вступний, поточний, заключний; усний, письмовий, графічний. Специфіка методів роботи з шестилітками та в малокомплектній школі.

Основні види пошуку ідей для вирішення проблемних ситуацій, які використовуються в художньому конструюванні.

6. Урок трудового навчання

Урок як основна форма організації навчально-виховної роботи з трудового навчання. Специфіка уроків трудового навчання в початкових класах. Вимоги до уроку трудового навчання. Типи уроків.

Дотримання на уроках праці основних принципів навчання. Політехнічний принцип навчання.

Структура уроку трудового навчання. Планування уроків трудового навчання на навчальний рік, півріччя, тиждень. Попередня (перспективна) підготовка вчителя до уроку. Складання календарно-тематичного плану.

Безпосередня підготовка до уроку: формування теми, визначення-навчальної, виховної і розвиваючої мети, розробка зразка виробу і його графічного зображення, визначення об'єму політехнічних знань та умінь, визначення оптимальних методів і прийомів навчання при конструюванні учнями виробів і реалізації задумів, визначення методів обліку і оцінки роботи.

Форми навчальної роботи на уроках паці. Організація фронтальної трупової та індивідуальної роботи. Здійснення на уроках диференційованого підходу до учнів. Використання на уроці технічних засобів навчання. Проведення на уроках дослідів, спостережень, розрахунків, лабораторних робіт. Перевірка та оцінювання знань і умінь учнів. Критерії оцінювання.

Культура праці на уроці. Дотримання санітарно-гігієнічних вимог і правил безпечної праці. Контроль за правильною робочою позою учнів, за раціональним вибором матеріалів та інструментів, правильною хваткою інструментів, правилами виконання робочих операцій.

Специфіка уроків трудового навчання з шестилітками та в малокомплектній школі. Використання на уроці наочності та ігрових моментів. Особливості уроків праці в малокомплектній школі. Однопредметні та однотемні уроки трудового навчання для учнів двох і трьох класів. Диференційований підбір виробів і робіт. Застосування дидактичних роздаткових матеріалів, технологічних карток. Варіанти уроків трудового навчання в малокомплектній школі.

7. Експерсії

Експерсії і їх значення для ознайомлення дітей з виробництвом і працею дорослих. Експерсії передбачені програмою трудового навчання в початкових класах. Вивчення виробничого оточення. Вибір об'єктів для проведення експерсії, їх попереднє вивчення. Планування експерсії та підготовка до неї учнів. Організація учнів на експерсію, керівництво їх пізнавальною діяльністю. Підведення підсумків експерсії. Використання матеріалів експерсії на уроці.

8. Позаурочна робота

Основні завдання позаурочної роботи: поглиблення і розширення політехнічних та художньо-прикладних знань та умінь одержаних на уроках; задоволення запитів та технічних інтересів учнів, подальший розвиток творчої ініціативи, розвиток смаку до технічної та художньо-конструкторської творчості.

Зміст і організація позаурочної роботи з трудового навчання і виховання: індивідуальна, гурткова і масова робота і ознайомлення дітей з технікою, виробництвом, працею дорослих; зустрічі з представниками різних професій, раціоналізаторами і винахідниками; майстрами декоративно-ужиткового мистецтва, художніх промислів, демонстрація діафільмів, кінофільмів, перегляд телевізійних передач, організація і відвідування виставок. Керівництво позаурочною практичною роботою учнів і їх читання науково-популярної, технічної та довідкової літератури.

Модуль II. Методична розробка уроків трудового навчання і позакласних занять з праці

Вивчення і науково-методичний аналіз програми трудового навчання учнів 1-4 класів. Складання календарно-тематичного плану.

Розробка плану-конспекту уроків за складеним календарно-тематичним планом. Розробка технологічних та інструкційних карток, наочних посібників для уроків трудового навчання. Огляд методичної літератури до уроку.

Уроки з праці та позаурочних занять. Основні види праці в 1-4 класах, прийоми роботи, використання різних методів навчання на уроці, колективні та ланкові форми роботи, конструювання та виготовлення виробів.

МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Модуль I. Основні питання музичного виховання в загальноосвітній школі

1. Музичне виховання як засіб гармонійного розвитку особистості

Музично-естетичне виховання - як одна із сторін виховання школярів.

Мета і завдання музичного виховання. Принципи методики музичного виховання. Загальні методи музичного навчання та виховання.

2. Урок музики в загальноосвітній школі та його специфічні ознаки.

Особливості уроків музики. Види музичної діяльності на уроці музики. Комплексний підхід до уроку музики.

Структура уроку музики та його цілісність. Використання різних форм роботи на уроці. Типи та види уроків музики. Зв'язок уроку музики з іншими предметами. Особливості організації уроку музики. Прийоми педагогічного контролю на уроці музики. Оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Сучасні програми з музики та їх зміст. Програма Д. Кабалевського «Музика».

3. Професійні вимоги до вчителя музики в загальноосвітній школі

Роль вчителя музики та вимоги до нього. Напрями роботи вчителя музики.

Модуль II. Види музичної діяльності школярів на уроках музики

1. Хоровий спів в загальноосвітній школі

Хоровий спів як вид діяльності на уроці музики. Співочі можливості школярів та методи роботи з ними в різні вікові періоди. Система формування вокально-хорових навичок. Вокальні вправи. Вимоги до пісенного репертуару. Прийоми і методи розучування пісень, підготовка вчителя до розучування пісні з класом. Етапи розучування пісні. Складання фрагменту уроку «Розучування пісні».

2. Слухання музики

Музичне сприймання як основа музичної культури школярів. Виховні та освітні завдання слухання музики. Основні етапи і методи формування музичного сприйняття твору. Етапи слухання музики. Складання фрагменту уроку «Слухання музики».

3. Музична грамота

Музична грамота та її зв'язок з іншими видами музичної діяльності на уроках музики. Характеристика систем музичного виховання. Значення музичної грамоти для розвитку музичної грамотності школярів. Форми і методи навчання музичної грамотності.

4. Музично-ритмічні рухи

Значення та завдання музично-ритмічних рухів. Основні види музично-ритмічних рухів. Методика навчання музично-ритмічних рухів. Складання плану фрагменту уроку «Музично-ритмічні рухи». Розробка фрагменту уроку музики.

5. Гра на дитячих музичних інструментах

Класифікація дитячих музичних інструментів. Прийоми навчання гри на дитячих музичних інструментах. Складання партитури гри на дитячих музичних інструментах.

6. Творча діяльність учнів на уроці музики

Завдання і зміст творчих завдань на уроці музики. Імпровізація та творчість. Створення ритмічного акомпанементу до музичного твору.

7. Музично-дидактичні ігри

Музичні ігри як засіб розвитку музичних здібностей молодших школярів. Керівництво самостійною музичною діяльністю молодших школярів.

Модуль III. Форми організації музичного виховання школярів

1. Методика проведення уроку музики в першому класі

Психолого-педагогічна характеристика першокласників. Зміст та тематична побудова програми «Музика» в першому класі. Вимоги до учнів першого класу з різних видів музичної діяльності. Особливості роботи з першокласниками. Основні завдання щодо організації сприймання музики, хорового співу, музичної грамоти. Складання плану конспекту уроку музики в 1-му класі.

2. Методика проведення уроку музики в другому класі

Загальна психолого-педагогічна характеристика другокласників. Завдання, зміст та тематична побудова програми «Музика» в другому класі. Вимоги до учнів другого класу. Складання плану-конспекту уроку музики у 2-ому класі.

3. Методика проведення уроку музики в третьому класі

Характеристика психологічних особливостей третьокласників. Завдання музичного виховання в 3-му класі. Зміст програми «Музика», її тематична побудова. Вимоги до учнів 3-ого класу. Складання плану-конспекту уроку.

4. Методика проведення уроку музики в четвертому класі

Загальна характеристика учнів 4-ого класу. Завдання, зміст та тематична побудова програми «Музика» в 4-ому класі. Вимоги до учнів четвертого класу. Складання плану-конспекту уроку музики в четвертому класі.

Модуль IV. Позакласна музична робота в школі

1. Музичне виховання в позакласний час

Значення позаурочної та позашкільної музичної роботи в школі. Масові, групові та індивідуальні форми позакласної музичної роботи. Коротка характеристика програми з позакласної музичної роботи з школярами. Складання плану позакласного музичного заняття.

2. Планування музичних занять і облік результатів музичного виховання

Значення планування музичної роботи в школі. Види планування. Планування уроків музики у ЗОШ.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ

1. Особливості підготовки, організації та навчання учнів образотворчому мистецтву

Попередня підготовка вчителя до занять з образотворчого мистецтва. Безпосередня підготовка вчителя до уроку. Особливості обладнання кабінету та уроків образотворчого мистецтва. Організація робочого місця учня.

Планування навчально-виховного процесу з образотворчого мистецтва у початковій школі. План-конспект уроку образотворчого мистецтва. Види наочних посібників. Особливості їх використання. Педагогічний малюнок та його види. Міжпредметні зв'язки на уроках образотворчого мистецтва.

Вимоги до уроку образотворчого мистецтва. Організаційні форми навчання. Контроль та оцінювання досягнень учнів.

2. Форми і методи роботи вчителя на заняттях з образотворчого мистецтва

Урок образотворчого мистецтва в початковій школі, його структурні компоненти. Типи уроків образотворчого мистецтва залежно від мети та дидактичних завдань. Структура уроку образотворчого мистецтва. Вимоги до уроку образотворчого мистецтва.

Екскурсія як форма організації навчання образотворчому мистецтву. Види екскурсій, специфіка їх підготовки та проведення.

Позаурочна робота з образотворчого мистецтва у початковій школі. Види гуртків з образотворчого мистецтва. Методи навчання образотворчого мистецтва, їх класифікація. Характеристика методів навчання за джерелом інформації. Характеристика методів навчання за характером навчально-пізнавальної діяльності учнів.

3. Навчально-методичне забезпечення занять з образотворчого мистецтва

Навчальна програма, робоча навчальна програма. Плани-конспекти уроків. Науково-методична література: офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, монографії.

Наочні посібники, схеми, таблиці. Поопераційні малюнки окремих предметів, натюрморту, форм рослинного світу, форм тваринного світу, фігури людини, сюжетної композиції, декоративного орнаменту. Роздаткові матеріали до тем. Технічні засоби навчання. Обладнання та матеріали до проведення занять з образотворчого мистецтва.

4. Ознайомлення дітей з творами образотворчого мистецтва, організація їх сприймання та оцінювання

Сприймання та естетична оцінка творів образотворчого мистецтва як вид образотворчої діяльності молодших школярів. Мета та завдання занять з ознайомлення молодших школярів з творами образотворчого мистецтва. Особливості сприймання творів мистецтва молодшими школярами. Організація процесу сприймання та естетичної оцінки творів мистецтва молодшими школярами, роль комплексу мистецтв у цьому процесі.

Специфіка художнього образу в образотворчому мистецтві. Жанрово-видова класифікація творів образотворчого мистецтва. Засоби художньої виразності в різних видах образотворчого мистецтва. Методика ознайомлення молодших школярів з видами та жанрами образотворчого мистецтва.

5. Психологічні особливості сприймання і оцінювання дійсності та творів мистецтва молодшими школярами

Педагогічні умови організації сприймання художнього твору молодшими школярами. Етапи сприймання молодшими школярами художнього твору: розвиток самостійного мислення учнів, емоційного сприймання, художнього мислення, логічного мислення. Розвиток пізнавальної активності учнів. Підведення підсумків сприймання твору. Зразки аналізу творів образотворчого мистецтва різних жанрів

6. Форми і методи організації сприймання та оцінювання навколишнього і мистецтва

Метод творчого діалогу. Метод стимулювання і збагачення сприймання та інтерпритації творів мистецтва. Реалізація ігрових прийомів у виховному процесі. Методи сприяння творчості в художньо-практичній діяльності учнів. Створення атмосфери творчого пошуку, емоційної активності і захопленості. Ігрові імпровізації, бесіди, дискусії, самохарактеристики та взаємочарактеристики, критика і самокритика, переключення уваги школяра на різноманітні завдання. Методи стимулювання і регулювання соціокультурної діяльності.

7. Розвиток емоційно-естетичного сприймання та аналізу форми учнями

Форма - зовнішній вигляд, обрис предмета. Уявлення про форму в ранньому віці. Форма плоских предметів і фігур (коло, трикутник). Форма об'ємних предметів (куля, конус). Розрізнення площини й об'єму, кулі і кола, конуса і трикутника. Умовно-плоскі предмети.

Форма об'ємних предметів. Квітка як неперевершений зразок краси. Зображення квітів у нескладних ракурсах, які мають форму дзвіночка (конуса). Особливості відображення об'єму за допомогою тону (світлотіньові малюнки; лінійні малюнки). Особливості відображення об'єму за допомогою ліній різної товщини, характеру ліній за допомогою тону, кольору, фактури, текстури, пластики.

8. Формування навичок передачі реальної форми предметів в об'ємі на площині

Навчання малюванню з природи: спостереження - вивчення природи в порівнянні; зображення природи. Поняття про форму, пропорції, будову (конструкцію), об'єм, просторові відношення предметів. Композиційне розміщення малюнка та послідовність його виконання (схематизація, типізація, індивідуалізація, узагальнення).

9. Формування навичок образотворення, конструкторських умінь

Технічна естетика. Елементи художнього конструювання і оформлення виробів. Спостереження, аналіз форми, пропорції. Єдність форми і змісту. Гармонія форми і поняття композиції. Ритм - основа в композиційних побудові. Рівновага. Динаміка і статика форми. Симетрія і асиметрія. Пропорції. Масштаб

і масштабність контраст. Нюанс. Декоративне перетворення площини в об'ємну форму.

10. Вікові особливості сприймання та зображення простору учнями початкових класів

Пейзажний жанр в техніці графіки. Спостережу вальна перспектива. Уявне зменшення розмірів предметів, які віддаляються від глядача. Плановість в пейзажі (далекій, середній, близький). Вікові особливості бачення, розуміння і посиленого зображення пейзажу. Малювання елементів пейзажу.

11. Навчання перспективним методам побудови простору

Пейзаж в образотворчому мистецтві. Колір в пейзажі. Кольорова відмінність літнього, осіннього, зимового та весняного пейзажів. Передача простору в кольорі; ближче - нижче, далі - вище та ін. Вікові особливості школярів у розумінні законів лінійної перспективи та просторових уявлень.

Закони лінійної та повітряної перспективи в пейзажі. Колірний нюанс та контраст в пейзажі.

12. Навчання відтворенню об'єму предметів на площині

Ліплення як вид зображувальної діяльності. Інструменти та приладдя для ліплення. Способи та прийоми ліплення. Правила гігієни та техніка безпеки при роботі з пластичними матеріалами. Методика проведення занять з ліплення в школі. Підготовка вчителя до занять з ліплення в школі.

13. Навчання дітей основам кольорознавства, формування умінь та технічних навичок роботи з кольором

Основні кольори спектра. Хроматичні та ахроматичні кольори. Колірний тон, насиченість кольору. Теплі та холодні кольори, їх відтінки. Правила користування фарбами, пензликом, палітрою, пробним листочком, мольбертом або планшетом. Прийоми роботи акварельними фарбами: робота «по-сухому», «по-мокрому». Змішування фарб для отримання нових кольорів та відтінків.

Вікові особливості бачення тону, кольору, відтінків молодшими школярами.

14. Розвиток умінь сприймати та використовувати виразальні та образно-естетичні можливості кольору

Затемнення кольору, висвітлення кольору. Взаємний вплив кольорів. Приклад простих емоційних реакцій на різні кольори. Створення настрою кольором. Пуактилізм. Оптичне змішування кольорів. Контраст і нюанс в кольорі. Образотворчі і виразальні можливості тонального контрасту, контрасту світлих і темних кольорів. Створення образу святкового сонячного світу.

15. Формування навичок використання декоративної виразності кольору при роботі на площині та в об'ємі

Декоративно-прикладне мистецтво України. Петриківський розпис, опішнянська і косовська кераміки. Малювки петриківських майстрів. Ознайомлення школярів з народним декоративно-прикладним мистецтвом. Засоби виразності композицій декоративних візерунків: стилізація, ритм, домінантна симетрія, асиметрія. Контраст та нюанс кольору в декоративних візерунках. Єдність декоративного оформлення та практичного призначення речей.

16. Навчання дітей основам структурно-логічної побудови композицій

Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва. Види витинанок. Мотиви витинанок. Способи витинання. Інструменти та матеріали для виконання витинанок. Послідовність виконання симетричної витинанки. Колірні поєднання паперу та картону (гла).

Робота над формуванням навичок та вмінь виконання структурно-логічної побудови композиції з врахуванням вікових особливостей дітей. Інструктаж з техніки безпеки при роботі ножицями.

17. Формування в умінь свідомо використовувати засоби виразності для вираження емоційно-сміслового задуму композиції

Декоративна трансформація природних форм за допомогою паперопластики. Елементарні принципи конструювання з паперу. Використання властивостей паперу. Використання шаблонів у створенні композицій з паперу.

Поетапне виконання завдання з використанням засобів виразності декоративної композиції.

18. Художній образ як основа композиційної діяльності молодших школярів

Ознайомлення з технікою колажу; навчання оздоблювати та оформляти роботи за допомогою природних матеріалів, фломастерів, туші; розвивати уяву, фантазію в створенні художнього образу. Поетапне виконання композиції.

19. Загально-педагогічні вимоги до аналізу та оцінки результатів діяльності учнів

Види оцінювання та процедура перевірки знань та вмінь. Основні види оцінювання: тематичне, підсумкове, поточне. Форми тематичної перевірки: фронтальне усне опитування, тематичні виставки учнівських робіт. Форми поточної перевірки: колективні, групові, парні, індивідуальні, ігрові методи і прийоми (ігри-вправи, ігри-кросворди, ребуси, практичні завдання пошукового характеру). Підсумкова перевірка. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

20. Формування у молодших школярів навичок аналізу та самоаналізу результатів образотворчої діяльності

Критерії навчальних досягнень учнів та їх рівні: початковий, середній, достатній, високий. Багатофункціональність як особливість системи оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу.

21. Розробка навчальної теми, виготовлення наочності

Навчальний план, навчальна програма. Планування навчально-виховного процесу з образотворчого мистецтва в початковій школі. План-конспект уроку образотворчого мистецтва. Виготовлення наочності до уроку.

Педагогічний малюнок як один із наочних методів навчання образотворчого мистецтва молодших школярів. Роль педагогічного малюнка на етапі пояснення навчального завдання.

Поетапні малюнки до теми уроку. Підбір ілюстративного матеріалу до вступної бесіди з теми уроку.

22. Ілюстративний календарний план, його структура та оформлення

Навчальний план, навчальна програма з образотворчого мистецтва у 1 - 4 класах. Календарний план. Ілюстративні малюнки, що відповідають запланованим темам практичного характеру.

Рекомендована література:

1. Нормативні документи

1. Державний стандарт початкової загальної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України // Початкова школа. – 2011.- № 7.- С. 1-18.
2. Закон України «Про молодіжні і дитячі громадські організації». - К.-2002. – 8 с.
3. Закон України «Про позашкільну освіту» // Робоча книга вихователя. Випуск 1. / Уклад. О. І. Тимчишин, В. І. Уруський. - Тернопіль: ТОППО. - 2000. -300 с. - С. 24-40.
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». - К. - 2000. - 32 с.
5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді /Інформаційний збірник та коментарі МОН України.- 2015.- № 8.- С. 87-95.
6. Концепція екологічної освіти України // Інформаційний збірник МОН України. - 2002. - № 7/4. - С. 3-21.
7. Концепція естетичної виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури // Інформаційний збірник МОН України. - 1992. -№ 5. -С. 1-32.
8. Концепція безперервного національного виховання. - К. — 1994. - 16с. 19.
9. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти: Наказ МОН України // Поч. освіта. - 2004. - № 40. - С. 22-25.

II. «Педагогіка»

1. Бондар В. Дидактика: Підручник. / В. І. Бондар. - К.:«Либідь». - 2005. - 264 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: Навчальний посібник / Н. П. Волкова. - К. : «Академвидав». - 2007. -616 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник / І. В. Зайченко. - К. : «Освіта України», «КНТ». - 2008. - 528 с.
4. Мойсеюк Н. Педагогіка: Навч. посібник / Н. Є. Мойсеюк. - К. - 2009. - 700с.
5. В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов Педагогіка:Навчальний посібник /В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця, «Планер». - 2012. -400 с.
6. Педагогіка. Навчальний посібник / За ред. М. М. Фіцули. - К.: Академвидав.- 2008.-560 с.
7. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. - К.: Знання-Прес. - 2006. - 700 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручн./ За ред. І. А. Зязюна. - 4 те вид., доповн., перероб. - К: Вища школа. - 2008. - 376 с.
9. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи / О. Я. Савченко. - К. - 2001. - 304 с. 18.

10. Урок в початковій школі : Навчальний посібник / Укл. О. Я. Савченко. - К. : Початкова школа. - 1998. - 267 с. 21

III. «Психологія»

1. Варій М.Й. Загальна психологія. Навч. пос./ М.Й. Варій.-К., 2007.- 968 с.
2. Загальна психологія./За ред. С.Д. Максименко. -Вінниця: Нова Книга, 2004
3. Психологія /За ред. Ю.Л. Трофімова - К.: Либідь, 2000
4. Скрипченко О.В. та ін. Загальна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огородійчук.- К.,2005.- 463 с.

IV. «Методика навчання української мови»

1. Каніщенко А. П. Дієслово. Розвиток навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів: [дидактичний матеріал, 1-4 класи] / А. П. Каніщенко, Н. О. Будна. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2010. - 120 с.
2. Каніщенко А. П. Вивчення прислівника у початкових та середніх класах: [дидактичний матеріал] / А. П. Каніщенко, Н. О. Будна. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2010. - 96 с.
3. Каніщенко А. П. Прикметник. Збагачення активного словника молодших школярів: [дидактичний матеріал, 1-4 класи] / А. П. Каніщенко, Н. О. Будна. - Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2010.- 112 с.
4. Каніщенко А.П. Іменник. Розвиток навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів: [2-4 класи] / А. П. Каніщенко, Г. В. Семеренко, Н. О. Будна. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2011.- 136 с.
5. Коваль Г.П. Методика викладання української мови: [навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів] / Коваль Г.П., Деркач Н.І., Наумчук М.М. - Тернопіль: Астов.- 2008.- 287 с.
8. Лазаренко Н.І. Практикум з методики викладання української мови: [посібник для студентів денної та заочної форм навчання факультету підготовки вчителів початкових класів, 2-ге вид., доповн.] / Лазаренко Н.І. -Вінниця: ВДПУ, 2002. - 83 с.
9. Методика викладання української мови: [навч. посібник] / С.І.Дорошенко, М.С. Вашуленко, О.І.Мельничайко та ін.; За ред.. С. І. Дорошенка. - 2-е вид., перероб. і допов. - К.: Вища шк., 1992. - 398 с.
10. Методика навчання української мови в початковій школі: [навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / За наук, ред. М. С. Вашуленка. - К.: Літера ЛТД, 2010. - 364 с.

V.Методика навчання російської мови

1. Лапшина И.М., Попова Т.Д. Готовимся к урокам литературного чтения в 4 классе / И.М. Лапшина, Т.Д. Полпова.- К., 200
2. Львов М.В. и др.. Методика преподавания русского языка в начальных классах / М.В. Львов, В.Г. Горецкий, О.В. Сосновская.- М.,2004
3. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения / И.И. Пахненко.- Сумы.- 2006.- 336 с.

4. Форощук А.А., Форощук Н.Е. Русский язык для начальных классов. Уч. Пос. / А.А. Форощук, Н.Е. Форощук - К., 2005

VI. «Методика навчання математики»

Богданович М.В., Козак М.В., Король Я.А. Методика викладання математики в початкових класах / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2001.

Коваль Л.В., Скворцова С.О. Методика навчання математики. Теорія і практика / Л.В. Коваль, С.О. Скворцова.- Харків, 2011.-414 с.

VII. «Методика навчання природознавства»

Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах / Т.М. Байбара. - К: Веселка, 1998.-113с.

Будна Н.О., Заброцька С.Г., Майструк М.І. Я і Україна. Уроки природознавства. 4 кл.: Посібник для вчителя / Н.О. Будна, С.Г. Заброцька, М.І. Майсьрук. - Тернопіль: Навчальна книга. -Богдан 2008.-152 с.

VIII. «Методика фізичного виховання»

1. Леськів А.Д., Андрощук Н.В., Мехоношин С.О., Дзюбановський А.Б. Форми і засоби фізичного виховання молодших школярів / А.Д. Леськів, Н.В. Андрощук С.О, Мехоношин А.Б, Дзюбановський.- Тернопіль, "Астон", 1997. – 108 с.

2. Леськів А.Д., Левковський Д.М., Дзюбановський А.Б. Планування програмового матеріалу з предмету "Фізична культура" дл учнів 1—4-х класів / А.Д. Леськів, Д.М. Левковський, А.Б. Дзюбановський. - Тернопіль: "Астон", 2000. - 176 с.

3. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів / Н.В. Москаленко.- Дніпропетровськ 2007.- 252 с.

4. Огністий А.В. Теоретико-методичні основи фізичного виховання учнів молодшого шк. віку (опорні конспекти лекцій) / А.В. Огністиц. - Тернопіль, 2001. - 60 с.

5. Педагогічна практика з фізичного виховання (методичні рекомендації для студентів факультету підготовки вчителів початкових класів) /За ред. А.В. Огністого. - Тернопіль: ТДПУ, 2001. - 20 с

6. Шиян Б.М. Теорія та методика фізичного виховання школярів / Б.М. Шиян.- Тернопіль, 2008.- 272 с.

IX. «Методика трудового навчання»

1. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Е. Декоративно-прикладне мистецтво / Е.А. Антонович, Р.В. Захарчук-чугай, М.Е. Станкевич. - Львів: Видавництво "Світ", 1992. - 272 с.

2. Веремійчик І.М. Майстрик і Майстринка : 1. клас / І.М. Веремійчик - К.: Освіта, 1997. - 128 с.

3. Веремійчик І.М. Майстровиті руки: 2 клас / І.М. Веремійчик. - К.: Освіта, 1997. - 128 с.

4. Веремійчик І.М. Майструй і твори: 3 клас / І.М. Веремійчик. -К.: Освіта, 1988. - 128с.
5. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. – Навч. посіб. – Тернопіль: Мальва, 2004. – 276 с.
6. Дубинський І.В., Котелянець Н.В. Трудове навчання в початкових класах / І.В. Дубинський, Н.В. Котелянець. - Кіровоград: РВЦ КДПУ, 1999. - 287 с.

X. «Методика музичного виховання»

1. Грицюк Н., Зінькевич О., Майбурова К., Щурина Н. Слухання музики в 1-3-х класах: Методичний посібник / Н. Грицюк, Зінькевич, О. К.Майбурова, Н. Щурина - К., 1980.
2. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. З педагогічної спадщини композитора. Упор. Л.О. Іванова / М.Д. Леонтович. - К., 1989.
- Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: Навч. посіб. / Е.П. Печерська. - К, 2001
- Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: Навч.-метод. Посібник / О.Я. Ростовський. - Тернопіль, 2000.

XI «Методика навчання образотворчого мистецтва»

1. Вчимося малювати. Підручник / За ред. Мостового А.І.- Харків, 2000.
2. Задорожний В.І., Боровиков О.Я. Уроки образотворчого мистецтва. 1 – 3 класи / В.І. Задорожний, О.Я. Боровиков, . -К., 1972. - 151 с.
3. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти / М.А. Кириченко. - К.:Вищ. шк., 1982. - 166 с.
4. Кириченко М.А. Уроки образотворчого мистецтва у 3 кл. / М.А. Кириченко - К: Рад.шк., 1976. - 40 с.
5. Яременко В.І. Методика викладання образотворчого мистецтва / В.І. Яременко.- Тернопіль, 2005

ДОДАТКИ

Додаток А

Компетентності, які враховуються при оцінюванні навчальних досягнень абітурієнтів при складанні вступного екзамену з шкільної педагогіки, психології та окремих методик навчання «Педагогіка»

Абітурієнт повинен знати:

- > основні категорії педагогіки;
- > методи науково-педагогічних досліджень;
- > принципи організації системи народної освіти в Україні;
- > предмет та об'єкт педагогіки, дидактики; теорії виховання;
- > закономірності та принципи навчання у середній школі;
- > вітчизняні та зарубіжні дидактичні системи;
- > конкретні методики організації навчально-виховного процесу в школі;
- > перспективи розвитку змісту освіти та вимоги до нього;
- > компоненти навчального процесу; цілі та завдання навчання;
- > програму та навчальний план конкретної навчальної дисципліни;
- > моделі та структуру процесу навчання;
- > методи навчання, їх класифікації, характеристики, критерії вибору;
- > основну форму організації навчального процесу у середній школі - урок, класно-урочну систему та інші форми організації навчання;
- > значення, функції, види та методи контролю знань учнів;
- > критерії та норми оцінки знань учнів;
- > принципи виховання та їх характеристику;
- > соціальні вимоги до змісту діяльності в школі;
- > методи виховання та самовиховання особистості, їх характеристику;
- > основні напрямки вихованої роботи в школі;
- > критерії та складові педагогічної майстерності вчителя.

Вміти:

- > ефективно застосовувати теоретичні знання;
- > формулювати мету і завдання уроків та виховних заходів, намічати шляхи їх реалізації;
- > визначати завдання формування особистості відповідно до особливостей її розвитку та віку;
- > визначати методи, засоби, форми педагогічної діяльності для розв'язання навчальних та виховних завдань в початковій школі;
- > орієнтуватись в сучасних тенденціях освіти, педагогічних технологіях;
- > знаходити необхідні нормативні документи та доцільно їх використовувати;
- > визначати можливі прогалини у вихованні особистості та намічати шляхи їх усунення;
- > реалізувати внутріпредметні та міжпредметні зв'язки у навчальному процесі;
- > використовувати досвід та досягнення української та зарубіжної педагогіки;
- > орієнтуватись в системі освіти, визначати роль і місце вчителя на кожному її

етапі

«Психологія»

Абітурієнт повинен знати:

- > що таке психіка, психологія, значення психологічної підготовки спеціалістів;
- > показники свідомих дій;
- > структуру особистості, показники рівня її розвитку;
- > фактори, під впливом яких проходить формування особистості;
- > суть діяльності, її і види, структурні компоненти, етапи та умови формування навичок;
- > поняття про увагу, її прояви, види, властивості;
- > поняття про пізнавальні психічні процеси, їх види, властивості;
- > поняття про волю, етапи вольової дії, вольові якості особистості;
- > поняття про емоції та почуття, їх види, форми прояву;
- > поняття про характер, закономірності формування рис характеру;
- > поняття про здібності, їх види, передумови та умови розвитку;
- > поняття про темперамент, його види, показники визначення, їх врахування у навчально-виховній роботі;
- > закони, закономірності, особливості психічного розвитку;
- > вікові особливості дітей у різні періоди їх розвитку, зміни у нервовій системі, соціальній позиції, психічних процесах, увазі;
- > як навчити дітей вчитися, мотиви учіння, їх динаміку і формування;
- > засоби здійснення диференційованого підходу до учнів, досвід роботи кращих вчителів, засоби боротьби із стійкою неуспішністю;
- > методи та форми виховання, їх психологічне обґрунтування;
- > умови здійснення індивідуального підходу до учнів у процесі виховання;
- > причини прояву негативних форм поведінки та можливості їх попередження;
- > структуру педагогічних здібностей та умови їх розвитку.
- > використовувати методи психологічних досліджень для виявлення рівня розвитку психіки учнів, створення умов для здійснення диференційованого підходу до них

Вміти:

- > підбирати прийоми для привертання та утримання довільної уваги дітей;
- > використовувати знання про особливості психічних явищ на уроках у початковій школі;
- > виявляти задатки вихованців для забезпечення максимального рівня розвитку їх здібностей.

«Методика викладання української мови»

Абітурієнт повинен знати:

- > наукові основи та методологічні основи курсу методики навчання української мови у початкових класах;
 - > методи та прийоми навчання мови;
- технологію та структуру уроків мови, читання, розвитку зв'язного мовлення, навчання грамоти, письма; вимоги шкільної програми з української мови, читання та розвиток зв'язного мовлення, структуру шкільних підручників;
- > послідовність формування граматичного поняття, обсяг роботи з усіх розділів

програми, що вивчаються у початкових класах;

- > вимоги до сучасних уроків мови, читання, розвитку зв'язного мовлення, умови формування орфографічної грамотності школярів;
- > особливості вивчення творів різних жанрів, форми керівництва позакласним читанням.

Вміти:

- > аналізувати підручники для навчальних класів;
- > будувати уроки відповідно до їх структури, застосовувати найефективніші прийоми та методи навчання молодших школярів мові;
- > добирати різні види вправ з усіх розділів мови;
- > складати конспекти уроків різного типу і проводити їх, добирати дидактичний матеріал, робити усі види мовних розборів;
- > перевіряти зошити та проводити роботу над помилками.

«Методика навчання природознавства»

Абітурієнт повинен знати:

- > об'єкт, предмет методики викладання природознавства; загальну суть власне педагогічних цілей викладання природознавства в початкових класах;
- > функції, структуру, провідний компонент змісту навчального предмета - природознавства в початкових класах;
- > види знань з природознавства і форми оволодіння ними молодшими школярами: уявлення, поняття, способи структурування певного обсягу;
- > класифікацію засобів наочності, дидактичні цілі та вимоги до методики їх використання в процесі навчання природознавства;
- > зміст підручників і навчальних посібників з природознавства їх структуру, принципи добору змісту, вимоги до методики використання з різними дидактичними цілями;
- > класифікацію методів для організації процесу навчання природознавства в початкових класах: суть методів навчання природознавства, критерії вибору кожного з них;
- > суть поняття «форма організації процесу навчання», види форм організації процесу навчання природознавства в початкових класах;
- > типи уроків з природознавства, їх макроструктуру; особливості методики організації проведення всіх макроетапів у структурі різних типів уроків з природознавства;
- > зміст позаурочної і поза класної роботи з природознавства; їх види, вимоги до методики організації і проведення всіх видів позаурочної і позакласної роботи з природознавства; значення і види оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання природознавства;
- значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика в системі вивчення природознавства в початкових класах;
- > освітні, розвивальні, виховні цілі та форми організації навчально – пізнавальної діяльності молодших школярів; методи організації урочної, позаурочної і позакласної роботи з природознавства.

Вміти:

- > визначати конкретні педагогічні цілі в реальних педагогічних ситуаціях, визначати функції, структуру, провідний компонент змісту природознавства в початкових класах;
- > виділяти в певній частині змісту природознавства елементи знань, якими оволодівають молодші школярі;
- > складати структурно-логічні схеми певного обсягу, розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства; обґрунтувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної цілі застосовувати вибрані засоби наочності у процесі навчання природознавства;
- > аналізувати зміст підручників і навчальних посібників; ефективно використовувати з різними дидактичними цілями;
- > обґрунтувати класифікацію методів навчання природознавства; вибирати оптимальні методи навчання з метою ефективного досягнення дидактичних цілей у конкретних педагогічних ситуаціях;
- > встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу навчання природознавства в початковій школі;
- > визначати макроструктуру уроку в конкретних педагогічних ситуаціях, його тип, розробляти методику організації і проведення уроків природознавства всіх типів;
- > визначати тему, цілі, зміст і структуру різних видів позаурочної і позакласної роботи з природознавства та розробляти ефективну методику їх організації і проведення;
- > оцінити навчальні досягнення молодших школярів з природознавства;
- > визначити значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, географічного майданчика в системі навчання природознавства;
- > організувати індивідуальну, групову і фронтальну діяльність молодших у процесі навчання природознавства; визначити конкретні освітні, розвивальні і виховні цілі індивідуальної, групової і фронтальної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів;
- > використовувати різні методи її організації у процесі уроку, позаурочної і позакласної роботи з природознавства.

«Методика навчання математики»

Абітурієнт повинен знати:

- > цілі і завдання початкового курсу математики;
- > зміст і особливості побудови початкового курсу математики;
- > основні вимоги до математичної підготовки учнів по роках навчання (1-2-3-4 класи);
- > основні засоби навчання математики: підручники, навчальні посібники і ін.; методи навчання математики, основні форми організації навчального процесу.

Вміти:

- > володіти методикою навчання математики;
- > планувати процес навчання (відбір змісту, відповідних методів, засобів і форм навчання і ін.);
- > свідомо викладати питання, пов'язані з введенням натуральних чисел і нуля,

арифметичних дій і їх властивостей і вивченням величин;

- > безпомилково обчислювати значення виразів і володіти методикою навчання цим питанням;
- > користуватися креслярськими (лінійка, циркуль, кутник) і вимірювальними (масштабна лінійка, ваги, годинник, секундомір) інструментами і володіти методикою формування графічних і вимірювальних навиків у молодших школярів;
- > навчати розв'язуванню простих і складених текстових задач;
- > правильно виконувати і розміщувати математичні записи при розв'язуванні задач і прикладів, зображати геометричні фігури;
- > організовувати і проводити позакласні заняття з математики.

«Методика трудового навчання»

Абітурієнт повинен знати:

- > теоретичні основи методики трудового навчання;
- > завдання трудового навчання і виховання, вимоги до нього, організацію трудового навчання;
- > зміст трудового навчання, методику проведення уроків і позакласних занять з трудового навчання;
- > загальні основи сучасного виробництва, художньої промисловості України;
- > мати уявлення про характер праці робітників; майстрів народних промислів, зайнятих обробкою різних матеріалів, виконуючих різні технологічні операції;
- > види різних матеріалів, їх властивості, технологією виготовлення і обробки, застосування;
- > назви інструментів, що використовуються при обробці матеріалів, їх будову, призначення, прийоми користування;
- > правила безпечної праці при обробці різних матеріалів вимоги гігієни праці;
- > основи художнього конструювання виробів, конструктивні особливості виготовлення виробів; призначення машин, механізмів, їх складових частин, види типових передач руху від приводу до робочого органу;
- > форми деталей, розгортки, викрійки, креслень виробів об'ємних діючих моделей;
- > основи початкового електромодельювання, основи художнього конструювання архітектурних споруд, види декоративно-ужиткового мистецтва та народних промислів, підприємства художніх промислів України.

Вміти:

- > володіти методикою трудового навчання і проводити заняття з трудового навчання;
- > організувати трудове навчання учнів молодших класів на уроках праці та позакласних заняттях;
- > організовувати і проводити роботу з декоративно-ужиткового мистецтва, народних промислів, художнього конструювання виробів їх опорядження; роз'яснювати технологію отримання різних матеріалів, їх властивостей і застосування при виготовленні різних виробів;
- > користуючись інструментами для обробки матеріалів, виконувати технологічні операції та прийоми;

> дотримуватись правил безпечної паці і вимог гігієни праці: читати схеми, креслення виробів, складати схеми, розгортки, виготовляти креслення, ескізи, технічні рисунки та технологічні картки; викопувати макетування архітектурних споруд.

«Методика музичного виховання»

Абітурієнт повинен знати:

- > теоретичні, концептуальні та методичні положення кусу;
- > вимоги до сучасного уроку музики;
- > нові підходи до інтерпретації актуальних проблем музичної освіти і виховання дітей з урахуванням загально-дидактичних принципів методики музичного виховання;
- > традиційні та інноваційні методи з актуальних проблем музичного виховання, загально-дидактичні та вузько-специфічні методи активізації творчої діяльності молодших школярів на уроках музики;
- > особливості програм з музики для початкових класів, принципові підходи до засвоєння музичного матеріалу;
- > вміти організувати роботу дитячих художніх колективів (вокал, ансамбль, ансамбль дитячих музичних інструментів та ін.) загальні основи сучасного виробництва, художньої промисловості України.

Вміти:

- > ефективно використовувати у практичній роботі досвід вчителів-новаторів з музичного виховання учнів початкових класів;
- > володіти вокально-хоровим та інструментальним репертуаром, який рекомендований для роботи з молодшими школярами в класі та в позаурочний час;
- > практично реалізовувати концептуальні методичні положення курсу у практиці сучасної початкової школи;
- > організовувати позакласну музично-виховну роботу в загальноосвітній школі та проводити музичний виховний захід;
- > скласти розгорнутий план-конспект уроку музики; застосувати на практиці теоретичні знання з предмету, аналізувати результати власної діяльності;
- > відбирати методи, прийоми, засоби відповідно до поставлених завдань, умов та вміти їх вдало поєднувати.

«Образотворче мистецтво з методикою викладання»

Абітурієнт повинен знати:

- > закони про правила перспективного малювання,
- > особливості графічної мови, види графічних технік,
- > особливості та елементарні правила композицій дитячих малюнків,
- > властивості кольору та правила змішування кольорів,
- > особливості акварельного та гуашевого живопису,
- > найпростіші прийоми малювання рослинного і тваринного світу,
- > особливості зображення фігури людини учнями початкових класів.
- > методи викладання наукових і практичних основ образотворчої грамоти застосовувати відповідно до вимог сучасної школи,

- > організаційні форми навчання,
- > основні види образотворчої діяльності молодших школярів,
- > особливості сприймання творів мистецтва молодшими школярами,
- > особливості обладнання уроків образотворчого мистецтва.

Вміти:

- > володіти методикою навчання образотворчому - мистецтву молодших школярів з урахуванням вікових особливостей розвитку та практичного досвіду учнів 1-4 класів; збагачувати свій досвід новими технологіями та методиками, що з'являються в теорії та практиці навчання;
- > володіти технікою педагогічного малюнка;
- > методично вірно проводити бесіди з образотворчого мистецтва;
- > навчати молодших школярів розуміти мову художника;
- > виховувати в учнів емоційно-естетичне ставлення до творів мистецтва;
- > організувати здійснення навчального процесу, підібравши доцільні методи та форми навчання;

Додаток Б

Перелік літератури, якою дозволяється користуватися абітурієнтами під час фахового випробування (іспиту)

1. Державний стандарт початкової загальної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України // Початкова школа. – 2011.- № 7.- С. 1-18.
2. Навчальні програми для учнів 1,2, 3, 4 класів з усіх предметів
3. Підручники з предметів початкової школи: «Українська мова», (1,2,3,4 класи); «Природознавство» (1, 2, 4 класи); «Читанка», (1, 2, 3, 4 класи); «Математика» (1, 2, 3, 4 класи), «Грудове навчання» (1, 2, 3, 4 класи); «Образотворче мистецтво» (1, 2, 3, 4 класи); «Природознавство»; «Русский язык» (1.2,3,4, класи)

ЗРАЗОК БІЛЕТА ТА ЕТАЛОН ПРАВИЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ

ШИФР _____

(штамп навчального закладу)

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Навчальні дисципліни: шкільна педагогіка, психологія, методики навчання математики, української мови, російської мови, природознавства, трудового навчання, фізичного виховання, музичного виховання, образотворчого мистецтва.

Примітка.

Підписувати, робити будь-які примітки, що розшифровують роботу, забороняється

Білет № 34**Завдання I рівня**

Завдання першого рівня містить 4 закритих тести репродуктивно-реконструктивного характеру. Оберіть правильні відповіді та позначте їх у бланку знаком «+». Кожне із завдань 1-4 оцінюється в 10 балів. Отже, максимальна кількість балів, яку ви можете отримати за виконання завдань I рівня дорівнює 40.

Неправильно записані, закреслені, підчищені та виправлені відповіді не зараховуються.

Завдання 1 (10 балів)

У якому пункті дано правильне визначення поняття «Сприймання»?

1. Відображення у мозку людини окремих властивостей, якостей предметів та явищ об'єктивної дійсності.
2. Це стійке емоційне ставлення людини до явищ дійсності, яке відображає значення цих явищ відповідно до її потреб і мотивів.
- + 3. Відображення у свідомості людини предметів і явищ у сукупності їхніх якостей та частин, що діють у певний момент на органи чуття.

Завдання 2 (10 балів)

У якому пункті правильно перелічені наочні методи навчання?

1. Вправи. Лабораторні і практичні роботи.
- + 2. Люстрування. Демонстрування.
3. Розповідь. Пояснення. Бесіда. Дискусія. Лекція.

(штамп навчального закладу)

Завдання 3 (10 балів)

У якому пункті зазначена сторона спілкування, головним завданням якої є передача інформації?

- + 1. Комунікативна.
- 2. Інтерактивна.
- 3. Перцептивна.

Завдання 4 (10 балів)

Учитель сам вирішує всі питання життєдіяльності класу, визначає кожну конкретну мету, виходячи лише з власних установок, суворо контролює виконання завдань і одноосібно оцінює досягнуті результати

Для якого стилю спілкування характерна така поведінка вчителя:

- 1. Ліберального
- + 2. Авторитарного
- 3. Демократичного

Завдання II рівня

Завдання другого рівня (5-6) потребують розгорнутої відповіді. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 30 балів. Отже, максимальна кількість балів за виконання завдань II рівня - 60. **Критерії оцінювання:** правильність, повнота, точність, логічність викладу

Завдання 5 (30 балів)

Принципи навчання

Відповідь.

Принципи навчання – загальні нормативні положення, якими слід керуватися для забезпечення його ефективності. Вони стосуються викладення різних навчальних дисципліні служать нормою для регулювання процесу навчання: відбору змісту, визначення обсягу і логіки викладання навчального матеріалу.

Спочатку принципи виводилися з практики навчання і являли собою інтуїтивно знайдені норми, дотримання яких забезпечувало результативність навчання. Ще у давні часи стало зрозуміло, що використання малюнків, схем, демонстрування предметів, явищ, реальних об'єктів сприяє швидкому і усвідомленому засвоєнню учнями навчального матеріалу, стимулює їхню пізнавальну діяльність.

(штамп навчального закладу)

Пізніше видатний педагог Я.А. Коменський обґрунтував принцип наочності навчання тим, що людина сприймає світ з допомогою органів чуттів, а тому при навчанні слід якомога краще спонукати органи чуття до сприймання навчального матеріалу. Пізніші досягнення психології у вивченні закономірностей пізнавального розвитку особистості науково пояснили емпірично встановлені принципи і дали можливість сформулювати ряд нових. Найчастіше використовують такі принципи навчання:

- *систематичності і послідовності навчання;*
- *наочності навчання;*
- *свідомості і активності учнів у навчанні;*
- *доступності навчання;*
- *забезпечення міцності результатів навчання;*
- *науковості навчання;*
- *зв'язку навчання з життям, теорії з практикою;*
- *врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів.*

Завдання 6 (30 балів)

Завдання фізичного виховання школярів

Відповідь. Основними завданнями фізичного виховання школярів є:

- *сприяння правильному фізичному розвитку учнів, зміцненню їхнього здоров'я;*
- *розвиток основних рухових якостей. У початкових класах потрібно виховувати спритність і швидкість, у середніх поряд з тим – загальну витривалість, у старших – спритність, швидкість, силу і спеціальну витривалість. У процесі фізичного виховання школярі вчать переборювати невпевненість, страх, утому, завдяки чому у них розвиваються не тільки фізичні, а й моральні якості, сила волі;*
- *формування життєво важливих рухових умінь і навичок: біг, стрибки, плавання, метання, вправи на гімнастичних снарядах, акробатика та ін.;*
- *виховання стійкого інтересу і потреби в систематичних заняттях фізичною культурою;*
- *набуття знань з гігієни, режиму дня, значення фізичної культури і спорту для здоров'я, як проводити загартовування, вести здоровий спосіб життя.*

(штамп навчального закладу)

Завдання III рівня

Завдання третього рівня (7-8) практичного і творчого характеру. Максимальна кількість балів за кожне завдання – 50. Отже, найбільша кількість балів за виконання завдань III рівня - 100. Критерії оцінювання: відповідність програмі, методиці викладання предмета, чіткість, зрозумілість формулювань.

Завдання 7 (50 балів)

Розробити фрагмент уроку української мови (2 клас) на тему: «Спонукальні речення»

Відповідь.

Фрагмент уроку на тему «Спонукальні речення».

Мета: закріпити знання учнів про спонукальні речення, навчити самостійно їх складати і записувати, розвивати у них вміння розрізняти речення за метою висловлювання, перебудовувати речення з одного виду у інший, розвивати мовлення учнів, з відповідною інтонацією, виховувати повагу до людей.

Обладнання: мультимедійна техніка, таблиці «Українська мова. 2 клас. Види речень за метою висловлювання», картки з прислів'ями для роботи в парах, карта уроку у вигляді веселки.

Актуалізація опорних знань учнів.

Урок розпочинається з мовної розминки. Діти отримують карки, з допомогою яких пригадують вивчений матеріал про речення. Учні пропонується довести, чи правильно визначені види речень, записані на слайдах:

«Поважай працю інших людей» (Розповідне)

«Де найкраще місце на землі?» (Спонукальне)

«За добро тебе похвалять, а за зло – осудять» (Питальне).

Діти визначають види речень правильно, обґрунтовують свою думку.

А хто скаже, чому перше речення спонукальне? Яке слово з цього речення спонукає до дії?

Тепер перебудуйте у спонукальні таке речення: «Треба шанувати своїх батьків», «Природа потребує нашого захисту», «Хорошими людьми не народжуються, а стають».

(штамп навчального закладу)

- Діти, які слова у перебудованих вами реченнях спонукають до дії? Що виражають ці спонукальні речення? Які знаки ставляться в кінці спонукальних речень?

Завдання 8 (50 балів). Педагогічна ситуація

Критерії оцінювання: пояснення мотивів поведінки учнів, правильність обрання принципів та методів виховання, на які слід опертися вчителеві, відповідність варіанту розв'язання ситуації виховним завданням, віковим та індивідуальним особливостям учнів.

Третьюкласник Юрко – розвинений, здібний хлопчик. Вчиться на відмінно, але великий забіяка. По дорозі додому зі школи часто кривдить дівчаток. Я всіляко намагалася впливати на нього, але Юрко не виправлявся. Одного разу, наприкінці останнього уроку, підіймається дівчинка і заявляє: « Боюся йти додому. Юрко сказав, що може набити». « Що ти сказала? – перепитала я. Хіба мислимо, щоб Юрко, відмінник, такий стриманий хлопчик почав битися. Якщо він і лякав тебе, то мабуть, жартуючи. Ганьбити себе бійкою з дівчинкою він не буде. «Йди спокійно додому». Юрко почервонів, встав і промовив: « Я лише пожартував, Наталю, нікого я не збираюся бити.»

Проаналізуйте ситуацію і дайте відповідь на питання:

Опора на які принципи і прийоми виховання допомогла вчительці досягти успіху при здійсненні виховного впливу?.

Відповідь: *Така ситуація є досить типовою у цьому віці. Діти бувають нестриманими, вони не вміють ще себе контролювати, намагаються утвердитися будь-якими способами, у тому числі й силою. У цій ситуації вчителька використала принцип опори на позитивне в дитині, коли сказала, що він відмінник і стриманий хлопчик.*

ШИФР _____

(штамп навчального закладу)

Також вона використала гальмівний прийом викликавши почуття сорому і каяття, але зробила це не відкрито, а приховано.

Затверджено на засіданні кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Протокол № 7 від 15 лютого 2017 року

Завідувач кафедри _____

Кількість балів _____
(цифрами)

та словами)

Екзаменатори _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Голова екзаменаційної комісії _____

